

Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik Programı Öğrencilerinin Yaz Stajı Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma

Summer Internship Experience of Medical Documentation and Secretariat Program Students: A Qualitative Research

Vacide ANCIN, Mehmet GÜLŞEN

ÖZ

Araştırmada, bir devlet üniversitesi bünyesinde yer alan tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programı öğrencilerinin yaz stajı uygulamalarındaki deneyimlerini ortaya koymak amaçlandı. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşıma (olgu bilime) dayanmaktadır. Bir devlet üniversitesi bünyesinde tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programında öğrenim görmekte olan ve yaz staj uygulamasını başarıyla tamamlayan toplam 16 öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile mülakatlar gerçekleştirildi. Görüşmeler Şubat-Nisan 2023 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından yürütüldü. Elde edilen veriler MAXQDA 20 nitel veri analizi programı kullanılarak analiz edildi ve yorumlandı. Verilerin görselleştirilmesinde frekans analizi, karşılaştırmalı analiz ve ilişki analizi kullanıldı. Yaz staj deneyimlerine yönelik 5 kategoride (staj deneyimleri, stajın katkıları, staj süresi, yaşanan sorunlar, öneriler) olmak üzere 639 açık kod belirlendi. Katılımcılar olumlu deneyimlere yönelik ifadelerle olumsuz deneyimlere oranla daha sık yer verdi. Olumlu deneyimler arasında en sıklıkla; iş ortamına adaptasyon, doğru meslek seçimi, hastane çalışanları ve yöneticiler, yeni bilgiler öğrenme ve ulaşım kolaylığı konuları yer almaktadır. Katılımcıların staj konusundaki olumsuz deneyimleri arasında ise en sıklıkla; iletişim problemleri, ulaşım zorluğu, hastane yemekleri, oryantasyon eksikliği ve çalışma saatleri yer almaktadır. Araştırma sonunda katılımcıların yaz staj uygulamasından memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu ve yaz stajı uygulamalarının öğrencilerin mesleki gelişimine önemli katkılar sağladığı görülmektedir. Yaz stajı uygulamalarının özellikle öğrencilerin mesleki özdeşleşme düzeylerini, iş ortamına adaptasyonu ve özgüvenlerini artırdığı ayrıca iletişim ve empati becerileriyle bilgisayar ve teknoloji kullanma becerilerini geliştirdiği saptandı. Ancak süreçte bazı sorunların da yaşandığı görülmektedir. Bu bulgular, mesleki eğitim programlarının geliştirilmesi ve staj süreçlerinin iyileştirilmesi için karar alıcılara rehberlik edebilir.

Anahtar Sözcükler: Yaz stajı, Tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik, Nitel araştırma

ABSTRACT

The aim of this study is to explore the experiences of medical documentation and secretarial program students at a state university in summer internship practices. This research adopts a phenomenological approach, one of the qualitative research methods. Semi-structured interviews were conducted with a total of 16 students enrolled in the medical documentation and secretarial program at a state

Ancin V., & Gülşen M., (2024). Tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programı öğrencilerinin yaz stajı deneyimleri: Nitel bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 14(3), 428-436. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1454424>

Vacide ANCIN (✉)

ORCID ID: 0000-0003-2716-2010

Balıkesir Üniversitesi, İvrindi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Balıkesir,Türkiye
Balıkesir University, İvrindi Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, Balıkesir, Türkiye
ancin.vacide@hotmail.com

Mehmet GÜLŞEN

ORCID ID: 0000-0002-6168-8676

Balıkesir Üniversitesi, İvrindi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Balıkesir,Türkiye
Balıkesir University, İvrindi Vocational School of Health Services, Department of Medical Services and Techniques, Balıkesir, Türkiye

Geliş Tarihi/Received : 17.03.2024

Kabul Tarihi/Accepted : 10.12.2024

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

university who successfully completed the summer internship program. The interviews took place between February and April 2023. The data collected were analysed and interpreted using the MAXQDA 20 qualitative data analysis program. Frequency analysis, comparative analysis, and relationship analysis were employed to visualize the data. A total of 639 open codes were identified for the summer internship experiences of students, categorized into five themes (internship experiences, contributions of the internship, internship duration, problems experienced, suggestions). Participants tended to mention positive experiences more frequently than negative ones. The most cited positive experiences included adaptation to the work environment, career choice, interactions with hospital employees and managers, acquisition of new knowledge, and ease of transportation. On the other hand, the most common negative experiences reported by participants regarding the internship were communication issues, transportation difficulties, dissatisfaction with hospital meals, lack of orientation, and concerns about working hours. At the end of the research, it was determined that summer internship practices notably enhanced students' professional identification levels, adaptation to the work environment, and self-confidence, while also improving their communication, empathy skills, and proficiency in using computers and technology. Nevertheless, some issues were identified in the process. These findings can provide valuable insights for decision-makers to refine vocational training programs and enhance internship processes.

Keywords: Summer internship, Medical documentation and secretarial, Qualitative research

GİRİŞ

Eğitim sistemleri, toplumların gelişimi ve dönüşümü açısından önemli rollere sahiptir. Bu kapsamda, yükseköğretim kurumları, toplumları oluşturan bireyleri geleceğe hazırlama ve çeşitli beceriler kazandırmada önemli görevler üstlenmektedir. Ülkemizde mesleki ve teknik eğitim; sekiz yarıyıldan oluşan mesleki ve teknik eğitim fakülteleri ile dört yarıyıldan oluşan meslek yüksekokulları vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir (Alkan vd., 2014). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulları, sağlık hizmet sektörü için çeşitli alanlarda nitelikli iş gücü oluşturmak amacıyla kurulmuş, ön lisans düzeyinde eğitim veren yükseköğretim kurumlarıdır (Tuygar, 2016).

Meslek yüksekokullarında teorik eğitimlerin yanı sıra mesleki eğitim uygulamalarına da ağırlık verilmektedir. Öğrenciler, dönem içinde uygulamalı dersler kapsamında laboratuvarlar ya da çeşitli uygulama alanlarında pratiklerini geliştirme fırsatı yakalamaktadır. Stajlar ise dönem dışında özel veya kamu kurumlarında yapılan uygulama çalışmalarıdır (Demirağ & Hintistan, 2019). Yükseköğretim kurumlarındaki öğrencilerin mesleki ve teknik becerilerini geliştirmek, tecrübe kazandırmak üzere ilgili programlarda yaptırılan uygulamalı eğitimlere ilişkin usul ve esaslar, Mesleki Eğitim Kanunu (3308 sayılı)'nın 20'nci maddesine dayanılarak hazırlanan Yükseköğretimde Uygulamalı Eğitimler Çerçeve Yönetmeliği (31514 sayılı) ile düzenlenmektedir. Bu yönetmeliğe göre staj kavramı "... teorik ve uygulamalı dersler dışında, öğrencilerin öğretim programlarıyla kazandırılması öngörülen mesleki bilgi, beceri, tutum ve davranışlarını geliştirmeleri, sektörü tanımaları, iş hayatına uyum sağlamaları, tecrübe edinmeleri ve gerçek üretim ve hizmet ortamında yetişmeleri amacıyla işletmelerde yaptıkları mesleki çalışma" şeklinde tanımlanmaktadır (URL 1). Staj uygulamasının öğrenciler arasında farklı algılandığı görülmektedir. Staj, bazıları tarafından mesleği yakından tanıma ve teorik bilgiyi uygulamayla birleştirme fırsatı olarak görülürken, bazıları için ise sadece mezuniyet için yerine getirilmesi gereken bir formalite anlamı taşımaktadır (Tunç & Dal, 2018).

Staj uygulamaları hem öğrencilere meslek hayatlarına ne kadar hazır olduklarını değerlendirebilme hem de sağlık hizmetleri

alanındaki güncel pratikleri yakından tanıma ve uygulama fırsatını sunar. Çalışkan ve Akgöz (2005) 'ün sağlık yüksekokulu öğrencileri örneğinde yaz stajlarının mesleki yaşama hazırlamada katkısına dair yürüttükleri araştırma sonuçlarına göre; öğrenciler yaz stajında genel olarak yıl içinde karşılaşmadıkları uygulamalar ile daha fazla karşılaşmaktadır. Bu durum, staj uygulamalarının özellikle sağlık alanında ne derece önemli ve gerekli olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Literatür incelendiğinde, öğrencilerin yoğunluğunun staj uygulamaları hakkında olumlu görüşe sahip olduğu görülmektedir. Örneğin, Demirağ ve Hintistan (2019)' nın araştırma bulgularına göre öğrencilerin %99'u yaz stajını gerekli görmektedir. Benzer şekilde Delibaş vd. (2019)'nin araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin büyük çoğunluğu (%87,5) yaz stajından memnun kalmaktadır.

Diğer yandan staj süreçlerinde çeşitli sorunların yaşandığı da göz ardı edilmemesi gereken bir konudur. Bu sorunlardan bazıları; staj sırasında yeterli bilgi verilmemesi (Aydemir, 2016; Tunç & Dal, 2018), yemek gibi temel ihtiyaçların sağlanmaması (Aydemir, 2016), çeşitli iletişim problemleri ya da yeterli uygulama yapma fırsatı bulamama (Tuygar, 2016) şeklinde sıralanabilir.

İlgili literatürde staj uygulamalarına dair yürütülen çalışmalar incelendiğinde; çalışmaların sınırlı sayıda ve nicel desen ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, mesleki eğitimin ve kalite süreçlerinin iyileştirilmesinde ilgili karar alıcılara yol gösterici olacağı motivasyonu ile bir devlet üniversitesi bünyesinde yer alan tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programı öğrencilerinin yaz stajı uygulamalarındaki deneyimlerini ortaya koymak amaçlandı. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt arandı.

1. Yaz stajı deneyimleri nelerdir?
2. Yaz stajının katkıları nelerdir?
3. Yaz stajı süresinin uzunluğu hakkındaki görüşler nedir?
4. Yaz stajında yaşanan sorun ve şikâyetler nelerdir?
5. Öğrencilerin yaz stajı hakkındaki önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik yaklaşıma (olgu bilime) dayanmaktadır. Fenomenolojik araştırmalar, katılımcıların olguyu tanımlayarak, bu olguya ilişkin yaşadıkları deneyimleri betimledikleri bir araştırma yöntemidir ve sağlık alanında sıklıkla tercih edilmektedir (Creswell & Creswell, 2017).

Veri Toplama

Araştırma verileri yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğiyle yüz yüze görüşmeler yoluyla elde edildi. Görüşmeler Şubat-Nisan 2023 tarihleri arasında araştırmacılar tarafından yürütüldü ve her bir görüşme ortalama 30-45 dakika sürdü. Mevcut çalışmalar ve ilgili alanyazın kapsamlı şekilde incelenerek, görüşme formunda yer alan sorular hazırlandı. Görüşme formunun geçerliliği ve araştırma amacına uygunluğunun değerlendirilmesi konusunda nitel araştırmalara ve alana hâkim bir uzmanın görüşüne başvuruldu. Form toplam 14 sorudan oluşmaktadır. Bu sorulardan, öğrencilerin staj deneyimlerine yönelik yedi açık uçlu soru şu şekildedir:

- 1) Stajın ne gibi katkıları olduğunu düşünüyorsunuz?
- 2) Stajınızda zorlandığınız noktalar oldu mu?
- 3) 30 iş gününden oluşan yaz stajınızın süresi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 4) Stajınız, okulunuz bittikten sonra ilgili sektörde çalışma fikrinizi nasıl etkiledi?
- 5) Staj ile ilgili önerileriniz nelerdir?
- 6) Gelecek yıllarda staj yapacak öğrencilere tavsiyeleriniz nelerdir?

Formda; cinsiyet, yaş, mezun olunan lise, staj yapılan bölge gibi tanımlayıcı değişkenlere yönelik altı soru yer almaktadır. Ayrıca, öğrencilerin stajdan genel memnuniyet düzeylerini 0 ile 10 arasında (0= hiç memnun değilim, 10=çok memnunum) tek bir soru ile değerlendirmeleri istenmektedir. Soruların uygulanabilirliği, ön çalışma ile araştırmaya dâhil edilme kriterlerini karşılayan iki öğrenci ile deneyimlendi. Bu öğrenciler çalışma grubuna dâhil edilmedi. Görüşmeler, katılımcıların ses kayıtlarının alınmasına yönelik çekincelerinden dolayı ses kayıt cihazı kullanılmadan, yazılı olarak kayıt altına alındı.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun belirlenmesinde olasılıklı örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemi kullanıldı. Nitel araştırmalarda bulguların genellenmesi kaygısı güdülmemekte ve örneklem büyüklüğü çeşitlilik göstermektedir (Creswell & Creswell, 2017). Örneklem büyüklüğünün belirlenmesi sırasında veri doygunluğu (yeni verilerin mevcut bilgilere düşük düzeyde katkı sağlaması veya herhangi bir etki oluşturmaması) ve veri yeterliliği (elde edilen verilerin araştırma probleminin cevaplanmasına fayda sağlayacak düzeyde olması) etkenleri dikkate alındı (Pazarıcık vd., 2023).

Çalışma grubunu araştırmının yürütüldüğü tarih aralığında araştırmaya dâhil edilme kriterlerini karşılayan, bir devlet üniversitesinin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu bünyesinde yer alan tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programında öğrenim gören toplam 16 ön lisans öğrencisi oluşturdu. Veri çeşitliliğini sağlamak için katılımcıların staj yaptıkları kurumlar örneklem seçim sürecinde göz önünde bulunduruldu. Araştırmaya dâhil olma kriterleri; tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programı öğrencisi olmak, 30 iş gününden oluşan yaz stajını son 12 ay içinde tamamlamış olmak ve 18 yaşından büyük olmak şeklinde belirlendi. Farklı program öğrencileri, yaz stajını başarılı şekilde tamamlayamayanlar ya da son 12 ay içerisinde tamamlamamış olanlar çalışma grubuna dahil edilmedi. Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri ve staj memnuniyet düzeyleri Tablo 1'de sunulmaktadır.

Katılımcıların tanımlayıcı özellikleri incelendiğinde; yaş ortalamasının 20,18±0,98 (min-maks: 19,00-22,00), %75,0'inin kadın, %62,5'inin Anadolu lisesi mezunu olduğu görüldü. Katılımcıların %70,0'i Marmara (%37,5) ve Ege (%37,5) bölgelerinde stajlarını tamamlayan öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların yaz stajından genel memnuniyet ortalaması 7,81±1,60 şeklindedir.

Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesi aşamasında MAXQDA 20 programından ve içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. İçerik analizine göre veriler kavramsallaştırılarak, kavramlara yönelik en uygun temaların oluşması ve bulguların elde edilmesi amaçlanmaktadır. Elde edilen veriler; önceki veri ile karşılaştırılarak, sürekli karşılaştırmalı analiz yöntemi kullanılarak açık kodlama, eksen kodlama, seçici kodlama, kategori azaltma, son olarak model önerisi geliştirme olarak dört süreç içerisinde incelendi. Bu kapsamda; görüşmeler sırasında toplanan veriler incelenerek, amaca uygun olarak açık kodlar oluşturuldu ve eksen kodlama sırasında ana kategoriler ve alt kodlar oluşturularak birbiriyle ilişkili veriler bir araya getirildi. Seçici kodlamada ise, ana kategorilerle alt kodlar uyumlu şekilde daraltılarak, bulgular yorumlanmış ve sonuçlar ifade edilmiştir.

Araştırma Etiği

Araştırmaya, Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Karar no:2022/106) ve araştırmının yürütüldüğü kurum müdürlüğünden onay alındıktan sonra başlandı. Bu çalışma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun olarak yürütüldü. Her görüşme öncesinde katılımcılara çalışmanın amacı ve içeriği hakkında bilgi verildi ve yazılı onamları alındı. Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalı olup, kaydedilen tüm verilerde katılımcıların gizliliği kodlar kullanılarak sağlandı.

Araştırma Sınırlılıkları

İlgili araştırmada görüşmelerin yaz stajını tamamlayan 16 öğrenci ile yapılması, bulguların genel öğrenci kitlesine yansıtılması konusunda sınırlılık oluşturabilir.

Tablo 1: Katılımcıların Tanımlayıcı Özellikleri ve Staj Memnuniyet Düzeyleri

Sıra No	Cinsiyet	Yaş	Mezun Olunan Lise	Staj Yapılan Bölge	Memnuniyet Düzeyi
1	Erkek	22	Anadolu Lisesi	Doğu Anadolu Böl.	6
2	Erkek	20	Anadolu Lisesi	Akdeniz Böl.	7
3	Erkek	19	Anadolu Lisesi	Marmara Böl.	9
4	Kadın	21	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Marmara Böl.	5
5	Erkek	21	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Marmara Böl.	9
6	Kadın	20	Anadolu Lisesi	İç Anadolu Böl.	7
7	Kadın	19	Anadolu Lisesi	Marmara Böl.	9
8	Kadın	21	Anadolu Lisesi	Güneydoğu Anadolu Böl.	8
9	Kadın	19	Anadolu Lisesi	Ege Böl.	8
10	Kadın	20	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Ege Böl.	9
11	Kadın	20	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Ege Böl.	4
12	Kadın	20	Anadolu Lisesi	Ege Böl.	8
13	Kadın	19	Anadolu Lisesi	Marmara Böl.	9
14	Kadın	22	Anadolu Lisesi	Ege Böl.	9
15	Kadın	20	Anadolu Lisesi	Marmara Böl.	9
16	Kadın	20	Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	Ege Böl.	9

BULGULAR

Araştırmadan elde edilen veriler sonucunda, tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programı öğrencilerinin yaz staj deneyimlerine yönelik kodlar oluşturuldu. Kodlar arasındaki ilişkiden oluşan yapı içerisinde 5 kategoride (staj deneyimleri, stajın katkıları, staj süresi, yaşanan sorunlar, öneriler) olmak üzere 639 açık kod belirlendi. Kodların görselleştirilmesi aşamasında frekans (f) tablolarından, grafiklerinden, yoğunluk tablolarından ve kod haritalarından yararlanıldı.

Tablo 2’de kod matris tarayıcısı ile oluşturulan hangi kodların tüm belgelerde ne sıklıkla kullanıldığı gösteren öğrencilerin yaz stajı deneyimlerine yönelik kod yoğunluk tablosu verilmektedir.

Tablo 2’de yer alan öğrencilerin yaz stajı deneyimlerine ilişkin kod yoğunluk tablosu incelendiğinde, öğrencilerin olumlu deneyimlere yönelik ifadeler olumsuz deneyimlere oranla daha sık yer verdikleri görülmektedir. Olumlu deneyimler arasında en sıklıkla; iş ortamına adaptasyon, doğru meslek seçimi, hastane çalışanları ve yöneticiler, yeni bilgiler öğrenme ve ulaşım kolaylığı konuları yer almaktadır. Öğrencilerin staj konusundaki olumsuz deneyimleri arasında ise en sıklıkla; iletişim problemleri, ulaşım zorluğu, hastane yemekleri, oryantasyon eksikliği ve çalışma saatleri yer almaktadır.

Şekil 1’de görüldüğü gibi yaz stajı uygulamasının katkılarına belirlemeye yönelik ifadelerle ilişkin kodlamalara göre mesleki özdeşleşme, iş ortamına adaptasyon ve bireysel gelişim olmak üzere 3 ana tema esas alınarak, alt faktörleri de kapsayan ilişki haritası oluşturuldu. Stajın bireysel gelişim açısından; iletişim, özgüven gelişimi, empati becerisi, bilgi ve beceri gelişimi ve sorumluluk sahibi olma gibi yönlerden katkı sağladığı görülmektedir. Stajın iş ortamına adaptasyon açısından; mesleği tanıma,

hastana ortamına tanıma, bilgisayar kullanımı ve teknoloji becerisi ve resmi yazışma teknikleri yönünden katkı sağladığı görülmektedir.

Staj süresi konusunda öğrencilerin %50,0’si staj süresini yeterli olarak değerlendirirken; %31,2’si staj süresini kısa, %18,8’i ise staj süresini uzun olarak değerlendirmiştir.

Şekil 2’de stajyer öğrencilerin staj sırasında karşılaştıkları sorunlara yönelik verdikleri cevapların yüzde dağılımı çubuk grafikte verilmiştir.

Şekil 2’de görüldüğü üzere, öğrencilerin staj süresince en sık sorun yaşadıkları konu %16,7 ile rotasyon yapılmaması olmaktadır. Bunu sırasıyla staj ücretlerinin düşüklüğü (%14,8), iletişim sorunları (%13,0), ayak işlerinin yaptırılması (%11,1), ulaşım zorluğu (%9,3), yemek problemi (%9,3), hastanelerde kullanılan bilgi sistemlerinin eksikliği (%5,6) ve oryantasyon eksikliğinin (%5,6) takip ettiği görülmektedir.

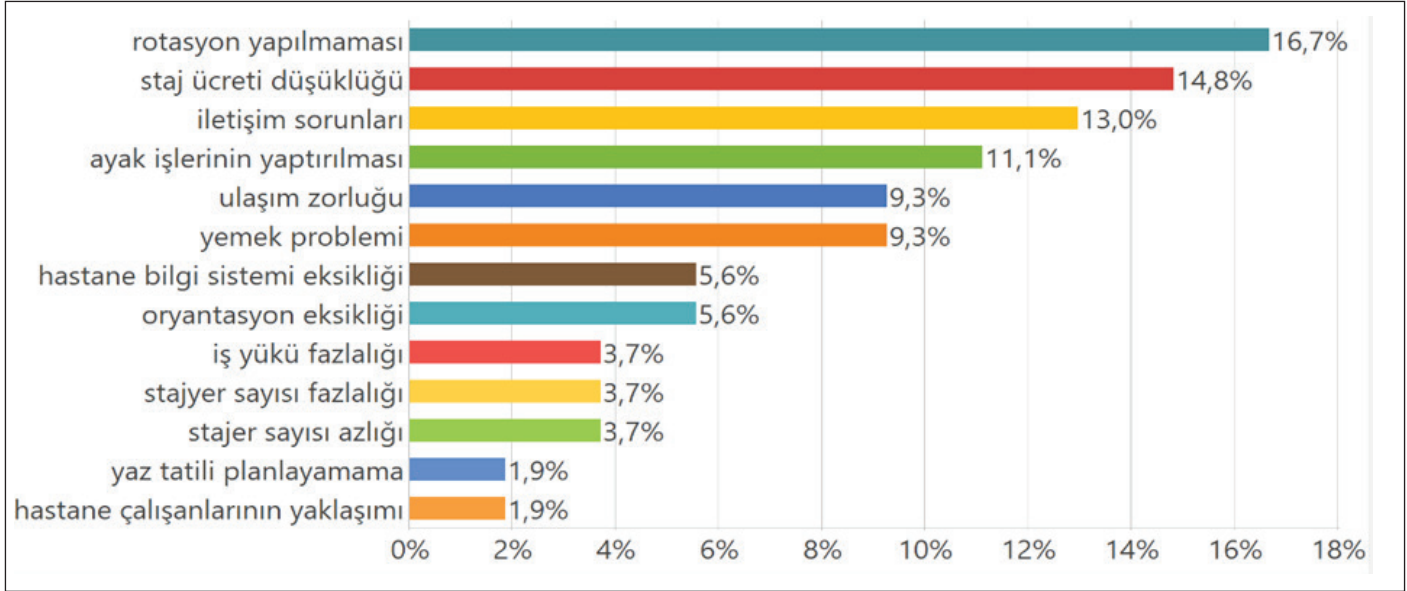
Şekil 3’de staj uygulamasına yönelik genel öneriler kapsamında ilişki haritası oluşturulmuştur. Buna göre rotasyon uygulanmalı, staj süresi artırılmalı, dersler güncellenmeli ve staj ücretleri artırılmalı gibi önerilerin en sıklıkla ifade edildiği görülmektedir.

Yaz stajı uygulamasını tamamlayan öğrencilerin gelecek yılın stajyer adaylarına önerilerini kapsayan ilişki haritası oluşturulmuştur (Şekil 4).

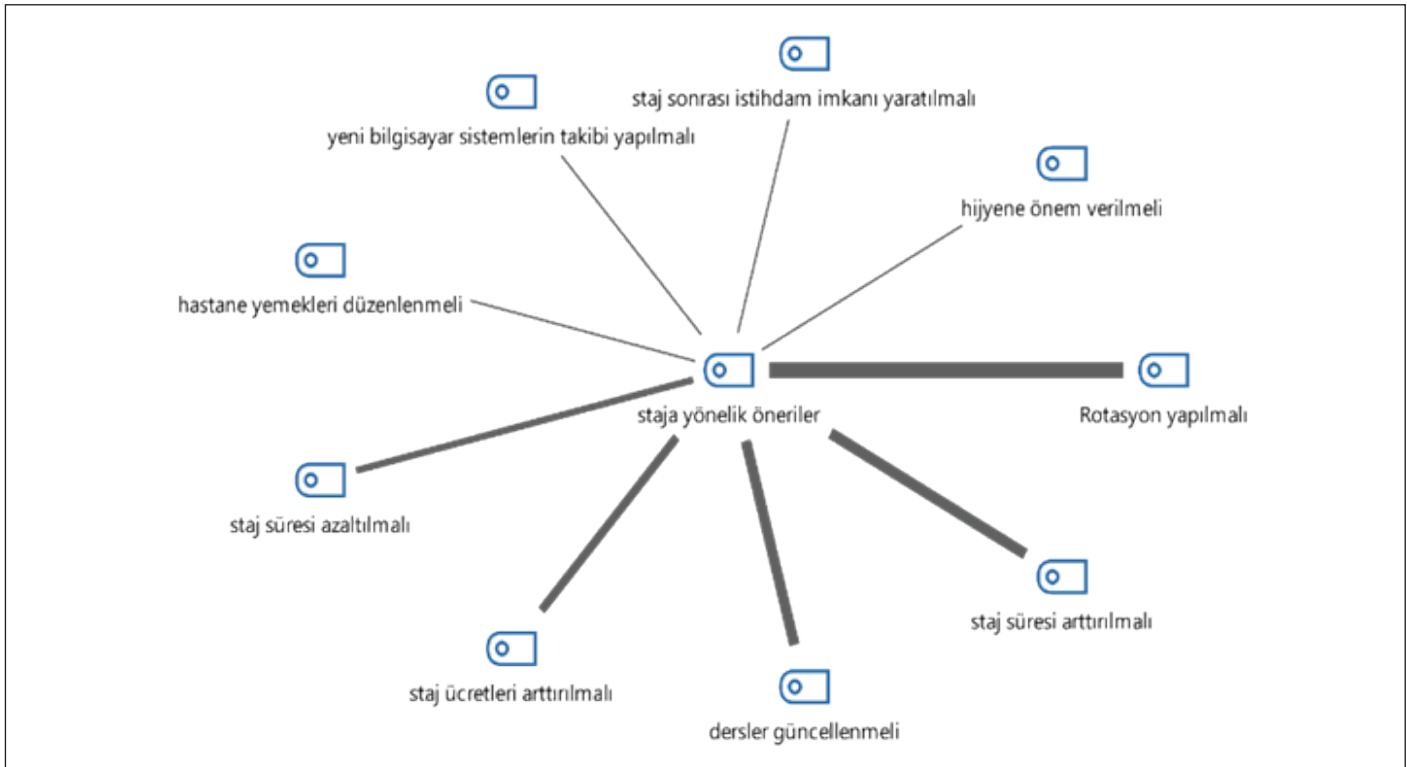
Stajyer öğrencilerin gelecek yılın stajyer adaylarına yönelik bulunduğu önerilerde; iletişim becerilerini geliştirmeli, staja önem verilmeli, sakın kalabilmeli, okul derslerine önem vermeli, empati kurabilmeli, saygılı davranmalı, sosyal olmalı ve sorumluluk olarak görülmemeli ifadeleri sıklıkla yer almaktadır.

Şekil 2: Stajyer öğrencilerin yaşadıkları sorunlara ilişkin yüzde dağılımları.

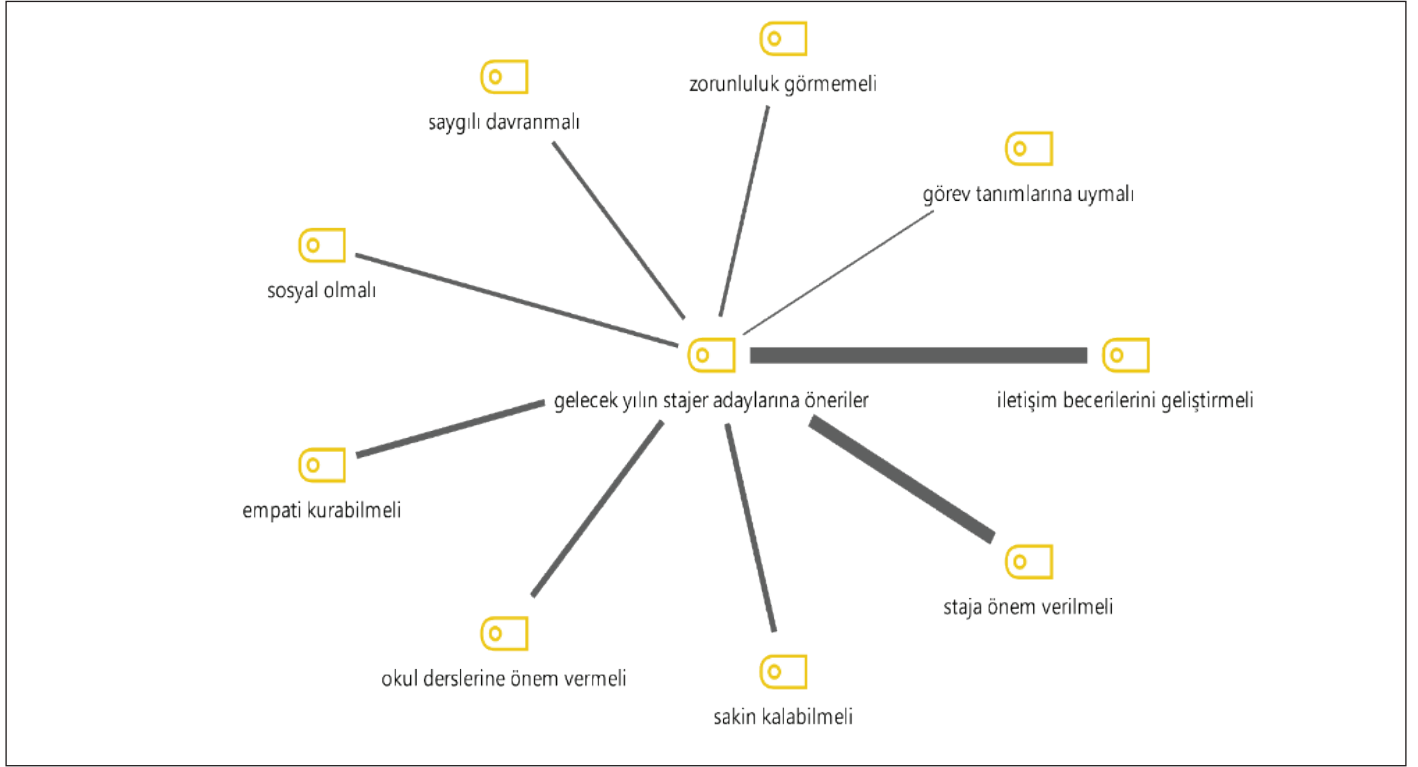
Şekil 3: Yaz stajı uygulamasını tamamlayan öğrencilerin staja yönelik önerileri.

TARTIŞMA

Staj uygulamaları mesleki eğitimin önemli bir parçasıdır. Bu konuda elde edilecek bulguların mesleki eğitimin ve kalite süreçlerinin değerlendirilmesi ve iyileştirilmesinde ilgili karar alıcılara yol gösterici olacak olması motivasyonu araştırmanın planlanması sürecinde etkili oldu. Bu çalışmada, bir devlet üniversitesi bünyesinde yer alan tıbbi dokümantasyon ve sek-

reterlik programı öğrencilerinin yaz stajı uygulamalarındaki deneyimlerini ortaya koymak amaçlandı.

Tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programı öğrencilerinin yaz stajı uygulamalarındaki deneyimleri incelendiğinde; yaz staj uygulamasından memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu görüldü. Yaz stajının öğrencilere katkıları (Şekil 1) ve öğrencilerin yaz stajı süreçlerindeki olumlu deneyimleri (Tablo 2) bu

Şekil 4: Yaz stajı uygulamasını tamamlayan öğrencilerin gelecek yılın stajyer adaylarına yönelik öneriler.

memnuniyet düzeyinin şekillenmesinde etkili olmuştur. Hastane çalışanlarının ve yöneticilerin destekleyici tutumları en sıklıkla dile getirilen konular arasındadır. Literatürdeki benzer çalışma sonuçları da göstermektedir ki; çalışanlarının ve yöneticilerin stajyerlere karşı destekleyici tutumları stajyerlerin memnuniyetleri üzerinde olumlu yönde etkilemektedir (Qu vd., 2021; To ve Lung, 2020; Yorulmaz vd., 2020). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencileri örneğinde yürütülen diğer araştırmalarda da memnuniyet düzeylerinin benzer şekilde yüksek olduğu görülmektedir. Korkmaz vd. (2021)'nin araştırmasında öğrencilerin %83,9'u, Delibaş vd. (2019)'nin araştırmasında öğrencilerin %87,5'i yaz stajından memnun olduklarını ifade etmiştir.

Katılımcılar yaz stajı uygulamasının çeşitli yönlerden katkısını olduğunu aktarmaktadır. Bireysel gelişim açısından yaz stajları öğrencilerin iletişim ve empati becerilerini geliştirmekte, özgüven kazanmalarını sağlamakta, bilgi ve beceri düzeylerini artırmaktadır. Bununla birlikte katılımcılar; yaz stajı ile birlikte mesleki özdeşleşme düzeylerinin arttığını ve iş ortamına adaptasyon sağladıklarını, mesleği ve hastane ortamını tanıma, bilgisayar ve teknoloji becerilerini geliştirme ve resmi yazışma tekniklerini deneyimleme fırsatı bulduklarını ifade etmektedir. Çokluk vd. (2021)'nin çalışma bulguları staj eğitiminin öğrencilerin bilgi seviyesini artırdığını göstermektedir. Utami ve Raharjo (2020) ise stajların öğrencilerin işe hazır oluştuklarını artırdığını göstermektedir. Yaz stajlarının öğrencilerin meslekleriyle özdeşleşme imkânı vermesi hem mesleklerini daha iyi tanıma fırsatı sağlamakta hem de meslekleriyle ilgili görev ve sorumlulukları hakkında teorik bilgilerini pekiştirmektedir. Benzer

şekilde Mankan (2015)'in mesleki önlisans programlarında staj eğitiminin önemi konusundaki çalışmasında, staj uygulamalarının mesleki gelişime katkısının olduğunu düşünen öğrenciler çoğunluktadır. Ayrıca, Çalışkan ve Akgöz (2005) öğrencilerin yaz stajında genel olarak yıl içinde karşılaşmadıkları uygulamaları deneyimleme fırsatı yakaladıklarını aktarmaktadır. Titrek vd. (2015)'de staj uygulamalarında bazı eksiklikler yaşanmasına rağmen staj uygulamalarının işlevsel bir uygulama olduğunu ve amacına hizmet ettiğini ifade etmektedir. Diğer yandan, öğrenciler de yaz staj uygulamasının kendilerine olan katkılarının bilincindedir ve yaz stajlarının gerekli bir uygulama olduğu fikrini paylaşmaktadır (Demirağ & Hintistan, 2019; Tuygar, 2016; Yorulmaz vd., 2020). Tuygar (2016)'ın çalışmasında, öğrencilerin yaz stajlarının kendilerini daha bilgili ve bilinçli hâle getirdiğine inandıkları ve edindikleri tecrübe, bilgi ve deneyimlerin çalışma hayatlarında işlerine yarayacağını düşündükleri aktarılmaktadır. Margaryan vd. (2020) çalışma bulguları stajlar sayesinde öğrencilerin çalışma hayatına daha kolay adapte olduğunu göstermektedir.

Bu araştırmadaki katılımcıların tamamı 30 iş günü yaz stajı yapmıştır. Staj süresi konusunda katılımcıların yarısı 30 iş gününden oluşan stajın süresini yeterli olarak değerlendirmiştir. Staj süresinin yeterliliği konusunda sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencileri örneklemelerinde yürütülen diğer araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. 30 iş gününden oluşan yaz stajının süresini yeterli olarak değerlendiren öğrencilerin oranı Demirağ ve Hintistan (2019) 'nin araştırmasında %55,0, Aydemir (2016)' in araştırmasında %63,3 şeklindedir.

Katılımcılar yaz stajlarında yaşadıkları olumlu deneyimlerin yanı sıra çeşitli olumsuz deneyimler de aktarmıştır. İletişim problemleri en sık ifade edilen olumsuz deneyimler arasında yer almaktadır. Tıbbi sekreterler, hastalar ve yakınlarıyla en sık ve doğrudan iletişim kuran sağlık ekibi üyelerinden biridir. Genellikle sağlık hizmetlerine başvuran kişiler ve yakınları endişe, kaygı, gerginlik, korku, huzursuzluk, belirsizlik ve stres içerisindedirler ve sağlıklı bireylere nazaran daha hassas bir gruba oluşturmaktadırlar (Erdem vd., 2013). Sağlık çalışanlarının iletişim beceri ve tekniklerini geliştirmeleri önem taşımaktadır (Kaçan ve Değer, 2023). Kaya vd. (2017)'nin iletişimin öneminden bahsettiği çalışmalarında, katılımcı tıbbi sekreterlerin sağlıklı iletişim hakkında bilgi sahibi olduğu ve bunlara dikkat ettikleri fakat bazı şartlarda sağlıklı iletişim kurallarına uymakta zorlandıklarını belirtmektedirler. Diğer olumsuz deneyimler arasında ise; iş yükü fazlalığı, staj ücretlerinin düşüklüğü gibi konular yer almaktadır.

Katılımcılar yaz stajlarında yaşadıkları olumsuz deneyimlerin yanında çeşitli sorunlar ile karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle rotasyon yapılmaması, ücretlerin düşük olması, iletişim sorunları yaşamaları ve meslekleriyle ilişkili olmayan işlerin yaptırılması, öğrencilerin staj sırasında sıklıkla karşılaştıkları sorunları arasında yer almaktadır. Yapılan görüşmelerde öğrenciler farklı birimlerdeki işleyişi de görebilmek ve iş süreçlerini öğrenmek amacıyla rotasyon yapılması gerekliliğini vurgulamaktadır. Karaca vd. (2015)'nin büro yönetimi ve yönetici asistanlığı öğrencileri ile yürüttüğü araştırma sonucunda da öğrencilerin farklı beceriler kazanabilmeleri, bilgi ve deneyim sahibi olabilmeleri için rotasyon uygulamasının gerekliliği vurgulanmıştır. Ücret konusunda, stajyerlere staj yaptığı kurum tarafından staj bitimine müteakip, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununun 25 inci maddesindeki "... staj veya tamamlayıcı eğitim gören öğrencilere asgari ücretin net tutarının; yirmi ve üzerinde personel çalıştıran işyerlerinde yüzde otuzundan, yirmiden az personel çalıştıran işyerlerinde yüzde onbeşinden, ... aşağı ücret ödenemez." hükmü gereğince ücret ödenmektedir. Kanun hükmündeki düzenleme, stajyerlere ödenecek ücretin alt sınırını belirlemekte olup, üst sınıra ilişkin herhangi bir kısıtlama getirmemektedir.

Katılımcıların yaz staj uygulamalarını yaptığı 2022 yılı yaz döneminden sonra bu konuda iyileştirme yaşanmıştır. Öğrencilerin fırsat eşitliği çerçevesinde ve liyakat esaslarına uygun olarak kamu kurumları ve özel sektör kuruluşlarınca sunulan staj olanaklarından faydalanmasını sağlamak adına Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi tarafından Ulusal Staj Programı başlatılmıştır ve 18 Ekim 2022 tarihli e-insan tanıtım töreninde, kamu kurumlarının 2023 yılı Ulusal Staj Programı kapsamındaki öğrencilere asgari ücret kadar staj ücreti ödeyeceği açıklanmıştır (URL 2). Bu düzenleme ile staj ücretleri konusundaki memnuniyetin artacağı düşünülmektedir. Stajlarda meslekle ilgili olmayan işlerin yaptırılması hekimlik (Töret, 2021), hemşirelik (Dalcalı, 2021), ilk ve acil yardım (Demirağ & Hintistan, 2019) gibi farklı meslek gruplarının aday öğrencilerinin de ifade ettiği sorunlar arasında yer almaktadır. Bu işler arasında kimi zaman evrak doldurma, taşıma, spanç katlama, kimi zaman ise çay demleme, market alışverişi, temizlik gibi işler yer almaktadır.

Bu işlerin bir başka meslek grubunun sorumluluğu dahilinde bir iş mi olduğu yoksa kurumda işlerin yürütülmesi için birilerinin yapması gereken bazı işler arasında mı olduğu ayrımının yapılmasında yarar olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların yaz staj sürecine yönelik önerilerinin stajda karşılaştıkları sorunlar üzerine şekillendiği görülmektedir. Stajyer öğrenciler staj konusunda rotasyon yapılması, staj süresinin arttırılması, derslerin güncellenmesi ve staj ücretlerinin artırılması gibi öneriler de bulunmaktadır.

Yaz stajı uygulamasını deneyimleyen ve bu çalışmada katılımcı olarak yer alan öğrencilerin gelecek yılların stajyer adaylarına yönelik önerileri; özellikle iletişim becerilerini geliştirmeleri ve staj uygulamasına önem vermeleri gerektiği şeklinde olmuştur. Bu öneriler, gelecek yılların stajyerlerinin daha başarılı ve memnuniyet düzeyi yüksek bir staj deneyimi yaşamalarını destekleyebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada bir devlet üniversitesi bünyesinde yer alan tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik programı öğrencilerinin yaz stajı uygulamalarındaki deneyimleri incelendi. Öğrencilerin yaz stajından yüksek düzeyde memnun oldukları, bu sürecin bireysel gelişimlerine katkı sağladığı ve mesleki özdeşleşme düzeylerini artırdığı belirlenmiştir.

Yaz stajının öğrencilere sağladığı katkılar arasında iletişim ve empati becerilerini geliştirme, özgüven kazanma, bilgi ve beceri düzeyini artırma, mesleki özdeşleşme, iş ortamına adaptasyon, bilgisayar ve teknoloji becerilerini geliştirme, resmi yazışma tekniklerini deneyimleme gibi unsurlar öne çıkmaktadır. Bu katkılar, öğrencilerin mesleki gelişimlerine önemli bir destek sağlamak ve staj sürecini olumlu bir deneyim hâline getirmektedir.

Yaz stajları öğrencilerin hem mesleklerini hem de iş hayatını ve çalışma koşullarını yakından tanımalarına çeşitli yönlerden katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, yaz stajı uygulamalarının öğrencilerin mesleki gelişimine önemli katkılar sağladığı ancak süreçte bazı sorunların da yaşandığı ortaya konulmuştur. Bu bulgular, mesleki eğitim programlarının geliştirilmesi ve staj süreçlerinin iyileştirilmesi için karar alıcılara rehberlik edebilir.

Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre;

- Stajyer öğrencilerin farklı departmanlardaki iş süreçlerini tanımaları ve öğrendikleri teorik bilgileri pekiştirme fırsatı bulmaları amacıyla rotasyon uygulanması önerilebilir.
- Staj uygulaması başlamadan önce öğrencilere yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenmeli önerilebilir. Böylelikle öğrencilerin ilgili departmanlara uyum süreci kolaylaşacak ve motivasyonları artacaktır.
- Stajyer öğrencilerin ilgili kurumda uygun birime yerleştirilme konusunda daha çok personel eksikliği dikkate alındığı gözlenmektedir. Bu konuda öğrencilerin teorik bilgilerini

pekiştirebilecekleri ve uygulama yapabilecekleri ilgili birimlerde değerlendirilmesine özen gösterilmelidir.

- Stajyerlerin iletişim becerilerini güçlendirmeye yönelik kısa eğitimler veya rehberlik programları, stajyerlerin bu konuda daha hazırlıklı olmalarını sağlayabilir. Ders planlarında iletişimle ilgili derslerin ağırlıklarının artırılması bir diğer seçenek olabilir.
- Staj süresinin uzunluğu, öğrencilerin yeterli deneyim kazanmaları açısından kritik bir unsurdur. Bu nedenle staj süresi, öğrencilerin ihtiyaçlarına ve öğrenme hızlarına göre gözden geçirilip gerektiğinde artırılabilir. Bu konuda gerektiğinde staj sürelerinin öğrenci bazında uzatılabilmesi konusunda kurumlarla iş birliği yapılması da bu sürecin daha verimli hâle gelmesine katkı sağlayabilir.

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın yürütülmesine olanak tanıyan Balıkesir Üniversitesi İvrindi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu yönetimine ve araştırmamızın veri toplama sürecinde katkıda bulunan ve samimi görüşlerini paylaşan tüm katılımcı öğrencilere içtenlikle teşekkür ederiz.

Finansal Destek: Herhangi bir finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması yoktur.

Etik Kurul Oluru: Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Karar no:2022/106) onay alındı.

Yazar Katkı Beyanı: Vacide Ancın; tasarım, veri toplama, veri analizi, makale yazımı, makale yazım düzeltimi, istatistik analizi, denetleme. Mehmet Gülşen; tasarım, veri toplama, veri analizi, makale yazımı, makale yazım düzeltimi, istatistik analizi, denetleme.

Hakemlik Süreci: Çift taraflı kör hakemlik.

KAYNAKLAR

- Alkan, R. M., Suiçmez, M., Aydınkalk, M., & Şahin, M. (2014). Meslek yüksekokullarındaki mevcut durum: Sorunlar ve bazı çözüm önerileri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (3), 133-140.
- Aydemir, D. H. (2016). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaz stajı uygulamasına bakışı: Sağlık hizmetleri örneği. *Türk Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 34-42.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2017). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Sage publications.
- Çalışkan, T., & Akgöz, S. (2005). Sağlık yüksek okulu öğrencilerinin mesleki yaşama hazırlamada yıl içi ve yaz stajlarının katkısı. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 31(1), 9-13.
- Çokluk, E., Çokluk, S. T., Tuncer, F. B., Şekeroğlu, M. R., & Boz, M. (2021). Tıbbi biyokimya laboratuvarı yaz stajı öğrenim düzeyi değerlendirmesi: bir afilliye hastane örneği. *Sakarya Tıp Dergisi*, 11(1), 115-121.
- Dalcalı, B. K. (2021). Hemşirelik intörn öğrencilerinin hemşirelik sürecini uygulama sırasında yaşadıkları sorunların belirlenmesi. *Sağlık Akademisi Kastamonu*, 6(2), 92-106.
- Delibaş, L., Dürmüş, G., Ekren, A., Bilir, İ., & Çelikli, S. (2019). Öğrencilerin yaz stajından memnuniyetinin değerlendirilmesi: anestezi, diyaliz ve paramedik programı örnekleri. *Hastane Öncesi Dergisi*, 4(2), 55-65.

- Demirağ, H., & Hintistan, S. (2019). İlk ve acil yardım programı öğrencilerinin yaz stajı hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 2(1), 46-55.
- Erdem, R., Bektaş, M., & Erkal, P. (2013). Tıbbi sekreterlerin doktor-hasta iletişimine bakış açıları (Burdur Devlet Hastanesi Örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 193-205.
- Kaçan, H., & Değer, V. B. (Eds.). (2023). *Sağlıkta İletişim: Disiplinlerarası Çağdaş Bir Yaklaşım*. Akademisyen Kitabevi.
- Karaca, P. Ö., Çeliker, H., & Karaca, K. S. (2015). Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı öğrencilerinin staj eğitimi hakkındaki görüşleri üzerine bir araştırma. *Meslek Dergisi*, 94.
- Kaya, Ş. D., Yüceler, A., Uludağ, A., & Karadağ, Ş. (2017). Hasta ilişkilerinde tıbbi sekreterlerin duygusal emek ve iletişim becerilerinin nitel olarak değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 8(19), 62-76.
- Korkmaz, Z., Balcı, Ö., Ay, S., Gündüz, T. (2021). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin dönem içi uygulamaları ve yaz stajı süreçlerine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences (JOSHAS)*; 7(45): 1919-1927.
- Mankan, E. (2019). Mesleki Önlisans Programlarında Staj Eğitiminin Önemi: Bülent Ecevit Üniversitesi Çaycuma Meslek Yüksekokulu Örneği. *The Journal of Academic Social Science*, 10(10), 734-741.
- Margaryan, S., Saniter, N., Schumann, M., & Siedler, T. (2022). Do internships pay off? The effects of student internships on earnings. *Journal of Human Resources*, 57(4), 1242-1275.
- Pazarcık, Y., Kanten, P., & Benan, A. R. D. A. (2023). Zihinsel Kayıpların Öncülleri ve Ardılları Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(1), 129-144.
- Qu, H., Leung, X. Y., Huang, S. S., & He, J. (2021). Factors affecting hotel interns' satisfaction with internship experience and career intention in China. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education*, 28, 100311.
- Titrek, O., Hakkakul, M. A., & Varlı, S. (2015). Hemşirelik Bölümü Staj Uygulamalarının Etkililik Düzeyine İlişkin Öğrenci ve Rehber Hemşirelerin Görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 264-280.
- To, W. M. & Lung, J. W. (2020). Factors influencing internship satisfaction among Chinese students. *Education+ Training*, 62(5), 543-558.
- Töret, A. B. (2021). Hekimlik mesleğine ilk geçiş ritü: Beyaz önlük giyme. *Folklor/Edebiyat*, 27(108), 993-1012.
- Tuygar, Ş. F. (2016). Paramedik programı öğrencilerinin yaz stajı hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 92-100.
- Utami, I. T., & Raharjo, D. H. (2020). The effect of competence and experience of students internship on the readiness of work. *Wacana Journal of Social and Humanity Studies*, 23(4), 215-221.
- Tunç, Y. & Dal, M. (2018). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaz stajı hakkındaki görüş ve önerileri: İğdir Üniversitesi örneği. *Researcher*, 6(3), 377-403.
- URL 1: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/06/20210617-2.htm>
- URL 2: <https://kariyerkapisi.cbiko.gov.tr/ulusalstajprogrami>
- Yükseköğretimde uygulamalı eğitimler çerçeve yönetmeliği (2021).
- Yorulmaz, R., Yıldırım Gürkan, D. & Dülger, H. (2020). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaz stajına ilişkin görüşlerinin staj öncesi ve sonrası karşılaştırılması. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(34), 2168-2177.